

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 130/09-5

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. M. S., C., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv upravených v čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva upraveného v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 137/2008 z 25. novembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. M. S. o d m i e t a pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. marca 2009 doručená sťažnosť MUDr. M. S., C. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv upravených v čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a jeho práva upraveného v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 137/2008 z 25. novembra 2008.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že 23. januára 2009 mu bolo doručené uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 137/2008 z 25. novembra 2008, ktorým najvyšší súd zastavil konanie o dovolaní sťažovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Co 3/2006 z 31. januára 2006, ktorým krajský súd potvrdil uznesenie Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 20/93-225 z 2. novembra 2005.

Sťažovateľ namieta skutočnosť, že najvyšší súd zastavil dovolacie konanie z dôvodu neodstránenia procesného nedostatku dovolacieho konania, a to splnenia podmienky povinného zastúpenia advokátom, pričom podľa sťažovateľa najvyšší súd ho na odstránenie tohto procesného nedostatku vôbec nevyzval a dovolacie konanie zastavil, čím mu odňal možnosť konať pred súdom a porušil § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy. Podľa názoru sťažovateľa „*vec nie je natoľko zložitá, aby odôvodňovala potrebu väčšej ochrany záujmov žalobcu (pozn. sťažovateľa) advokátom*“, a preto považuje postup najvyššieho súdu za nezákonný a v rozpore s už označenými článkami ústavy, ako aj s čl. 46 ods. 3 ústavy.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

«Ústavný súd určuje, že uznesenie č. 1 Cdo 137/2008 z 25. 11. 2008 NSSR je nezákonné, NS SR porušil základné práva MUDr. M. S., zaručené čl. 47 ods. 2; 48 ods. 1, 2; 46 ods. 3 ÚSR, čl. 6 Dohovoru“; „ÚS zrušuje nezákonné uznesenie č. 1 Cdo 137/2008 z 25. 11. 1008 NS SR v plnom rozsahu a vec vracia na ďalšie konanie NS SR“; „ÚS priznáva MUDr. M. S. podľa čl. 127 ods. 3 ÚSR, primerané finančné zadosťučinenie za porušenie práva NS SR“.»

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pričom skúmal, či spĺňa zákonom predpísané náležitosti podľa § 20 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde a či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vychádzal z toho, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov ustanovených v zákone.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú považuje ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu (rozhodnutia orgánu štátu) v rámci predbežného

prerokovania veci vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 159/08).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04).

Ústavnou kompetenciou ústavného súdu je v prípadoch napadnutia rozhodnutí (opatrení alebo iných zásahov) všeobecných súdov kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem a postupu, ktorý predchádzal vydaniu napadnutých rozhodnutí, s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne I. ÚS 20/03, IV. ÚS 252/04).

Podľa názoru ústavného súdu z obsahu žiadneho zo sťažovateľom označených základných práv nemožno vyvodit' nárok na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod zasahovať (I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, I. ÚS 82/04). Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jeho základného práva.

Sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 dohovoru, pretože zastavením dovolacieho konania sp. zn. 1 Cdo 137/2008 mu najvyšší súd odňal možnosť konať pred súdom.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu, či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd preto preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 137/2008 z 25. novembra 2008 a posúdil, či mohlo mať za následok odňatie možnosti sťažovateľa konať pred súdom a porušiť jeho základné práva podľa čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 3 ústavy a právo podľa čl. 6 dohovoru.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd ako súd dovolací „predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky, za ktorých môže o dovolaní konať. Zistil, že tieto podmienky konania splnenie nie sú.“

Tento svoj právny názor odôvodnil najvyšší súd takto:

„Kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania) (§ 103 O. s. p.).

Ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia, pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodari nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví (§ 104 ods. 2 O. s. p.).

Dovolateľ v dovolacom konaní musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná (§ 241 ods. 1 veta druhá O. s. p.).

Nedostatok podmienky povinného zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní je možné odstrániť tým, že dovolateľ si zvolí kvalifikovaného zástupcu a k dovolaniu pripojí jeho plnomocenstvo. Ak tak neurobí, a to ani na výzvu súdu, súd dovolacie konanie zastaví.

Okresný súd Nitra prípisom z 21. marca 2007 vyzval žalobcu (prípis mu bol doručený 13. apríla 2007) na odstránenie nedostatku zastúpenia advokátom v dovolacom konaní v lehote 10 dní predložením plnomocenstva udeleného takémuto zástupcovi a zároveň ho poučil, že na jeho žiadosť mu môže byť ustanovený zástupca z radov advokátov, ak sú u neho predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 30 O. s. p.). Následne žalobca písomným podaním doručeným súdu prvého stupňa 24. apríla 2007 žiadal o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, ktorú žiadosť Okresný súd Nitra uznesením z 11. septembra 2007 č. k. 7 C 20/1993-242 zamietol. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Nitre uznesením z 30. apríla 2008 sp. zn. 7 Co 79/2008 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil.

Napriek uvedenému žalobca, po tom, ako jeho žiadosť o ustanovenie zástupcu z radov advokátov bola právoplatným rozhodnutím súdu zamietnutá, plnomocenstvo udelené advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní nepredložil.

Keďže dovolateľ neodstránil procesný nedostatok podmienky dovolacieho konania, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolacie konanie podľa § 104 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243c O. s. p. zastavil. Vzhľadom na dôvod, pre ktorý zastavil dovolacie konanie, nezaoberal sa otázkou procesnej prípustnosti dovolania.“

Z odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ nespĺnil zákonom ustanovenú podmienku dovolacieho konania, ktorej zákonom ustanoveným dôsledkom je zastavenie konania. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že ak sa aj sťažovateľ nazdáva, že v jeho veci nemusí mať vzhľadom na stupeň jej zložitosti advokáta na svoje zastupovanie, tento názor je irelevantný, ak zákon (v danom prípade Občiansky súdny poriadok) takúto podmienku konania obsahuje.

So skutočnosťou nekorešponduje ani tvrdenie sťažovateľa, že najvyšší súd ho nevyzval na odstránenie tohto nedostatku a konal bez jeho vedomia, hoci v samotnom rozhodnutí najvyššieho súdu sa explicitne uvádza, že sťažovateľ bol prípisom okresného súdu z 21. marca 2007 (tento prípis bol doručený sťažovateľovi 13. apríla 2007) vyzvaný na odstránenie tohto nedostatku do 10 dní. Súčasne bol sťažovateľ poučený o možnosti požiadať o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, čo aj sťažovateľ uviedol, avšak okresný súd aj krajský súd žiadosť sťažovateľa zamietli.

V súvislosti so sťažnosťou je relevantná skutočnosť, že sťažovateľ sa nestážuje na to, že všeobecné súdy (okresný a krajský) nevyhoveli jeho žiadosti o ustanovenie advokáta na jeho právne zastupovanie (hoci podmienky podľa svojho názoru spĺňa), ale svoju sťažnosť spája so zastavením konania, ktoré je právnym dôsledkom nespĺnenie zákonom ustanovenej podmienky povinného právneho zastúpenia advokátom, pričom podkladom takého rozhodnutia nebolo posúdenie správnosti a zákonnosti, resp. ústavnosti rozhodnutia všeobecných súdov o žiadosti o ustanovenie advokáta na právne zastupovanie účastníkov konania (čo sťažovateľ ani nenamieta), ale len splnenie zákonom ustanovenej obligatórnej podmienky konania.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že rozhodnutie najvyššieho súdu je ústavne konformné, zistené skutočnosti nesignalizujú, že po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde by bolo možné vysloviť porušenie sťažovateľom označených práv. Ústavný súd preto v súlade so svojou doterajšou judikatúrou odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Pretože ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, bolo už bez právneho významu vyzývať sťažovateľa na odstránenie nedostatkov (doplnenie náležitostí) sťažnosti a rozhodovať o ďalších požiadavkách sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. apríla 2009